

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสถานภาพส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานในศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์กับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดเชียงใหม่
4. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ ของจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 22 อำเภอ 2 ถึงอำเภอ ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 123 คน ซึ่งเป็นประชากรครอบคลุมทั้งจังหวัด การเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ แล้วไปเก็บคืนด้วยตนเองซึ่งได้แบบสอบถามคืนครบทุกชุด และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), ค่าต่ำสุด

(Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) ทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ กับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ สถิติไคสแควร์ (Chi-square Test) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ

1.1 เพศ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 76.4 เป็นเพศชาย และร้อยละ 23.6 เป็นเพศหญิง

1.2 อายุ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 74.8 มีอายุระหว่าง 44 - 51 ปี อายุเฉลี่ย 48.46 ปี

1.3 สถานภาพ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 80.5 มีสถานภาพสมรสแล้วอยู่ด้วยกัน

1.4 ภูมิลำเนา เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 51.2 มีภูมิลำเนาอยู่ต่างอำเภอกับศูนย์ฯที่รับผิดชอบ

1.5 ระดับการศึกษา เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 71.5 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

1.6 ระดับเงินเดือน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 79.7 มีระดับเงินเดือน 23,753 - 27,003 บาท เฉลี่ยเดือนละ 24,775.93 บาท

1.7 อาชีพเสริม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 72.4 มีอาชีพเสริม

1.8 รายได้ครัวเรือน ครอบครัวของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 61.8 มีรายได้อยู่ในช่วงเดือนละ 14,000 - 35,500 บาท เฉลี่ยเดือนละ 36,102.23 บาท

1.9 ตำแหน่งทางราชการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 79.7 เป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

1.10 จำนวนศูนย์ที่รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 53.7 รับผิดชอบศูนย์ฯ 1 ศูนย์ฯ จำนวนศูนย์ที่รับผิดชอบเฉลี่ย 1.35 ศูนย์

1.11 ประเภทของศูนย์ที่รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 60.2 รับผิดชอบศูนย์ฯชาย

1.12 ระยะเวลารับราชการสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 78.9 มีระยะเวลารับราชการสังกัดกรมฯ อยู่ในช่วง 24 - 31 ปี เฉลี่ยรับราชการสังกัดกรมฯ 24.17 ปี

1.13 ระยะเวลาที่รับผิดชอบศูนย์ฯ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 50.4 มีระยะเวลาที่รับผิดชอบศูนย์ฯ อยู่ในช่วง 5 - 9 ปี เฉลี่ยรับผิดชอบศูนย์ฯ 6.05 ปี

1.14 ความถี่ในการได้รับการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 82.9 ได้รับการฝึกอบรมอยู่ในช่วง 0 - 6 ครั้ง/ปี เฉลี่ยได้รับการฝึกอบรม 4.61 ครั้ง/ปี

1.15 ความถี่ในการถ่ายทอดความรู้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 76.4 ได้ถ่ายทอดความรู้ในช่วง 0 - 12 ครั้ง/ปี เฉลี่ยได้ถ่ายทอดความรู้ 11.10 ครั้ง/ปี

1.16 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์ฯ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 62.6 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศูนย์ฯ ระดับมาก (0.67 – 1.00 คะแนน) โดยเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศูนย์ฯ 0.66 คะแนน

1.17 ขวัญละกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยแบ่งเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยจูงใจ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 48.0 ได้ให้ระดับความสำคัญของปัจจัยจูงใจในระดับปานกลาง (2.34-3.67 คะแนน) โดยเฉลี่ยให้ระดับความสำคัญของปัจจัยจูงใจ 3.64 คะแนน และในปัจจัยเสริม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 50.4 ได้ให้ระดับความสำคัญของปัจจัยเสริม ระดับปานกลาง (3.68-5.00 คะแนน) โดยเฉลี่ยให้ระดับความสำคัญของปัจจัยเสริม 3.69 คะแนน

2. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

ภารกิจที่ 1 การทำแผน/ผลการปฏิบัติงานและการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ส่วนที่ 1 การทำแผนปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบศูนย์บริการฯ

การจัดทำแผนการปฏิบัติงานในการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย 1.93 เรื่อง/เดือน โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 91.9 ในเรื่องผลการปฏิบัติที่ได้ตามแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย 1.89 เรื่อง/เดือน โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 92.7 และในเรื่องกิจกรรมที่มีการปฏิบัติเพิ่มเติม (กิจกรรมที่อยู่นอกเหนือจากแผน) มีค่าเฉลี่ย 1.64 เรื่อง/เดือน โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 67.5

ส่วนที่ 2 การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของศูนย์บริการฯ

การจัดทำแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ย 2.03 เรื่อง/เดือน โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 93.5 ในเรื่องผลที่ได้ตามแผนการถ่ายทอด มีค่าเฉลี่ย 2.01 เรื่อง/เดือน โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 90.2

และในเรื่องกิจกรรมที่มีการปฏิบัติเพิ่มเติม (กิจกรรมที่อยู่นอกเหนือจากแผน) มีค่าเฉลี่ย 1.40 เรื่อง/เดือน โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 61.0

ภารกิจที่ 2 การประชุมเยี่ยมเขียนเกษตรกร

ส่วนที่ 1 ผลการเยี่ยมเกษตรกร

การเยี่ยมเกษตรกรในลักษณะรายบุคคล มีค่าเฉลี่ย 31.78 ครั้ง/เดือน โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 87.8 และในเรื่องการเยี่ยมเกษตรกรในลักษณะเป็นกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 18.30 ครั้ง/เดือน โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 95.1

ส่วนที่ 2 การประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์

การดำเนินการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ มีค่าเฉลี่ย 1.77 ครั้ง/ปี โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 91.9

ส่วนที่ 3 การจัดเวทีชุมชน

การดำเนินการจัดเวทีชุมชน มีค่าเฉลี่ย 1.53 ครั้ง/ปี โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 69.1

ภารกิจที่ 3 การปฏิบัติงานตามภารกิจในรอบ 1 เดือน

ส่วนที่ 1 การจัดทำข้อมูลพื้นฐานการเกษตร

การจัดทำข้อมูลรายงานภาวะการผลิต โดยที่มีผู้ปฏิบัติดังนี้ ด้านพืช ร้อยละ 91.9 มีค่าเฉลี่ย 1.19 ครั้ง/ปี ด้านสัตว์ ร้อยละ 57.7 มีค่าเฉลี่ย 1.18 ครั้ง/ปี ด้านประมง ร้อยละ 56.1 มีค่าเฉลี่ย 1.03 ครั้ง/ปี ในเรื่องการปรับปรุงข้อมูลพื้นฐานตามแผนพัฒนาตำบล โดยที่มีผู้ปฏิบัติดังนี้ ข้อมูลกายภาพ ร้อยละ 72.4 มีค่าเฉลี่ย 1.10 ครั้ง/ปี ข้อมูลชีวภาพ ร้อยละ 70.7 มีค่าเฉลี่ย 1.08 ครั้ง/ปี ข้อมูลเศรษฐกิจ ร้อยละ 73.2 มีค่าเฉลี่ย 1.10 ครั้ง/ปี และข้อมูลสังคม ร้อยละ 69.1 มีค่าเฉลี่ย 1.18 ครั้ง/ปี

ส่วนที่ 2 การพยากรณ์พืช 19 ชนิด (ข้าว พืชไร่ พืชผัก - ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)

การได้รับข้อมูลการพยากรณ์พืช 19 ชนิด มีค่าเฉลี่ย 1.07 ครั้ง/ปี โดยที่มีผู้ไม่ได้รับข้อมูล ร้อยละ 55.3 ในเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลการพยากรณ์พืชสู่เกษตรกร มีค่าเฉลี่ย 1.33 ครั้ง/ปี โดยที่มีผู้ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 56.1 ในเรื่องช่องทางทางการเผยแพร่ข้อมูลการพยากรณ์พืชสู่เกษตรกร มีผู้ใช้การประชุม ร้อยละ 63.4 มีผู้ใช้เอกสาร ร้อยละ 60.2 มีผู้ใช้การติดประกาศ ร้อยละ 67.5 และมีผู้ใช้หอกระจายข่าว ร้อยละ 59.3

ส่วนที่ 3 การรายงานการคาดคะเนพืช 8 ชนิด

การรายงานการคาดคะเนพืช 8 ชนิดมีค่าเฉลี่ย 1.23 ครั้ง/ปี โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 71.5

ส่วนที่ 4 การเตือนภัย

การรับข้อมูลการเตือนภัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย 1.32 ครั้ง/ปี โดยที่มีผู้ได้รับข้อมูล ร้อยละ 52.8 ในเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลการเตือนภัยสู่เกษตรกร มีค่าเฉลี่ย 1.41 ครั้ง/ปี โดยที่มีผู้ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 51.2 ในเรื่องช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลการเตือนภัยสู่เกษตรกร มีผู้ใช้การประชุม ร้อยละ 72.4 มีผู้ใช้เอกสาร ร้อยละ 65.9 มีผู้ใช้การตีพิมพ์ ร้อยละ 71.5 และมีผู้ใช้หอกระจายข่าวเป็น ร้อยละ 66.7

ส่วนที่ 5 การรายงานภาวะและแนวโน้มการเกิดภัยในพื้นที่

การรายงานเกี่ยวกับภาวะและแนวโน้มการเกิดภัยในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 1.19 ครั้ง/ปี โดยที่มีผู้ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 52.0 ในเรื่องวิธีการรายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบโดยมีผู้ใช้โทรศัพท์ และหนังสือราชการ ร้อยละ 64.2 และร้อยละ 65.9 ในการใช้ E-mail และ โทรสารเป็นวิธีการรายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบมีผู้ไม่ปฏิบัติร้อยละ 76.4 และร้อยละ 56.9

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์กับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ถ่ายทอดฯ โดยใช้สถิติสถิติไคสแควร์ (Chi-square Test)

ประสพการณ์การฝึกอบรมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯ ในภารกิจที่ 3 การปฏิบัติงานตามภารกิจในรอบ 1 เดือน (ที่ระดับ 0.05)

ในส่วนตัวแปรอายุ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา เงินเดือน อาชีพเสริม ระยะเวลาที่รับราชการ ระยะเวลาที่รับผิดชอบศูนย์ฯ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์ฯ และขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯ

ดังนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

ภารกิจที่ 1 การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

ปัญหาการขาดงบประมาณในการจัดการดำเนินงานซึ่งมีจำนวนจำกัดและไม่เพียงพอ ร้อยละ 21.1 ซึ่งมีข้อเสนอแนะคือ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ องค์กรท้องถิ่น และ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 13.0 ข้อเสนอแนะอีกข้อหนึ่งคือ ควรโอนถ่ายภารกิจให้แก่ส่วนท้องถิ่น เนื่องจากส่วนท้องถิ่นมีขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณน้อยกว่าส่วนกลางมากจึงทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 6.5

ปัญหาขาดการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ร้อยละ 6.5 ข้อเสนอแนะคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือส่งผู้เชี่ยวชาญมาให้การอบรมแก่เจ้าหน้าที่และให้ความรู้แก่เกษตรกร ร้อยละ 6.5

ปัญหาขาดการคมนาคมไม่สะดวก ขาดยานพาหนะ ร้อยละ 5.7 ข้อเสนอแนะได้แก่ ควรมีการสนับสนุนจัดสรรยานพาหนะ ให้เพียงพอทั้งจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 3.3 ข้อเสนอแนะอีกข้อหนึ่งคือ ควรโอนถ่ายภารกิจให้แก่ส่วนตำบล เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับพื้นที่จึงเข้าถึงพื้นที่ได้ง่าย ร้อยละ 2.4

ปัญหาขาดเครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่ใช้ในการฝึกอบรม และการสาธิต (จุดสาธิต) ร้อยละ 3.3 ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ร้อยละ 3.3

2. ด้านเกษตรกร

เกษตรกรไม่มารับการถ่ายทอดเทคโนโลยี ร้อยละ 8.1 ข้อเสนอแนะคือ หน่วยงานท้องถิ่น ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความสำคัญของศูนย์ฯ และการขอรับบริการให้มากขึ้น ร้อยละ 5.7 ข้อเสนอแนะอีกข้อหนึ่งคือ ควรมีสิ่งจูงใจให้แก่เกษตรกรในการมารับการถ่ายทอด ร้อยละ 2.4 เกษตรกรขาดความสนใจและไม่นำเทคโนโลยีที่ถ่ายทอดไปปฏิบัติ ร้อยละ 6.5 ข้อเสนอแนะคือ ควรมีตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกรที่เกิดจากการถ่ายทอดที่แน่นอน ร้อยละ 4.9 ข้อเสนอแนะอีกข้อหนึ่งคือ ควรมีการให้ผลิตภัณฑ์ตัวอย่างแก่เกษตรกรที่มารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อที่จะได้นำไปทดลองใช้จริง ร้อยละ 1.6

ข้อมูลที่ถ่ายทอดไม่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร ร้อยละ 4.9 ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการสอบถามความต้องการของเกษตรกร ก่อนที่จะนำเทคโนโลยีไปถ่ายทอด ร้อยละ 4.9

เกษตรกรขาดการรวมกลุ่ม ร้อยละ 3.3 ข้อเสนอแนะคือ จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่ม ร้อยละ 3.3

ภารกิจที่ 2 การจัดทำข้อมูลพื้นฐานเกษตร แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

ปัญหาขาดวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณในการจัดทำข้อมูล ร้อยละ 12.2 ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นเพราะเท่าที่ได้รับในปัจจุบันไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 12.2

ข้อมูลที่ได้ไม่เป็นไปตามความจริง ร้อยละ 6.5 ข้อเสนอแนะคือ ควรให้หน่วยงานท้องถิ่นเป็นผู้เก็บข้อมูลเนื่องจากใกล้ชิดกับเกษตรกรมากกว่าจึงทำให้เกษตรกรเกิดความไว้วางใจและสามารถทำความเข้าใจกับเกษตรกรได้ง่าย ร้อยละ 6.5

ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 2.4 ข้อเสนอแนะคือ ผู้นำชุมชนควรให้ความร่วมมือในการนัดเกษตรกรในการพบปะกับเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 2.4

ขาดยานพาหนะในการเข้าสำรวจพื้นที่ทุรกันดาร ร้อยละ 2.4 ข้อเสนอแนะคือ ควรโอนภารกิจทางด้านนี้ให้กับส่วนท้องถิ่น เพราะมีความใกล้ชิดกับสถานที่ และเกษตรกรมากกว่า ร้อยละ 2.4

2. ด้านเกษตรกร

เกษตรกรไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ร้อยละ 12.2 ข้อเสนอแนะคือ ควรประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดเก็บข้อมูล ร้อยละ 6.5 ข้อเสนอแนะอีกข้อหนึ่งคือ ควรมีการกำหนดกฎหมายให้เกษตรกรให้ข้อมูลที่เป็นจริงแก่เจ้าหน้าที่ ร้อยละ 0.8

เกษตรกรไม่มีเวลาในการให้ข้อมูล ร้อยละ 4.1 ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการนัดเวลาในการที่จะจัดเก็บข้อมูลไว้ล่วงหน้าเพื่อให้เกิดความสะดวกในการเก็บข้อมูล ร้อยละ 4.1

ภารกิจที่ 3 การพยากรณ์และการเตือนภัย

ไม่มีการสนับสนุนข้อมูลอย่างต่อเนื่องหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 9.8 ข้อเสนอแนะคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือในการส่งข้อมูลการพยากรณ์และการเตือนภัยให้ถูกต้องและอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 9.8

ข้อมูลที่ได้รับล่าช้าและขาดความแม่นยำ ร้อยละ 6.5 ข้อเสนอแนะคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือในการส่งข้อมูลการพยากรณ์และการเตือนภัยที่มีความแม่นยำและทันต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ร้อยละ 6.5

ขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัย ร้อยละ 4.1 ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการสนับสนุนอุปกรณ์ และงบประมาณจากหน่วยงานระดับท้องถิ่น ร้อยละ 4.1

ขั้นตอนในการรายงานผลและการเตือนภัยซับซ้อน ร้อยละ 3.3 ข้อเสนอแนะคือ ลดขั้นตอนในการรายงานผลและการเตือนภัย ร้อยละ 3.3

ปัญหาอื่นๆ

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบมาก ร้อยละ 16.3 ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการมอบหมายหน้าที่ให้กับองค์กรท้องถิ่นเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ร้อยละ 12.2 ข้อเสนอแนะอีกข้อหนึ่งคือ เกษตรอำเภควรมีการสำรวจงานที่มีอยู่แล้วของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบศูนย์ฯ ก่อนรับงานจากหน่วยงานอื่นเพิ่ม ร้อยละ 2.4

เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ใส่ใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับผิดชอบ ร้อยละ 7.3 ข้อเสนอแนะคือ ควรมีค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ร้อยละ 5.7

ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ขาดการเลื่อนขั้น ร้อยละ 5.7 ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการปรับเพิ่มระดับขั้นเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ร้อยละ 4.1 ข้อเสนอแนะอีกข้อหนึ่งคือ ควรมีการเพิ่มค่าเบี้ยเลี้ยงในการออกพื้นที่ ร้อยละ 1.6

ไม่มีสถานที่ทำงานที่ถาวร เวลาเกษตรกรรมมาใช้บริการ ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ ร้อยละ 5.7 ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการจัดตั้งสถานที่การดำเนินงานของศูนย์ให้ถาวร ร้อยละ 4.1 ข้อเสนอแนะอีกข้อหนึ่งคือ ควรมีการจัดให้เจ้าหน้าที่ประจำอยู่ที่ศูนย์ฯ ตลอดเวลา ร้อยละ 1.6

เกษตรกรรมมาใช้บริการน้อย ร้อยละ 5.7 ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ฯ ให้เกษตรกรทราบ ร้อยละ 4.1

ภาษาและการสื่อสาร ร้อยละ 4.1 ข้อเสนอแนะคือ ควรให้ห้องกรณ์ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินงาน ร้อยละ 4.1

ไม่มีการติดตามประเมินผล ร้อยละ 1.6 ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการติดตามประเมินผลการทำงานเป็นระยะๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่เกิดการตื่นตัวในการทำงาน ร้อยละ 1.6

การอภิปรายผล

การศึกษาวិจัยเรื่องการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานในศูนย์ฯ ศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ ตลอดจนศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ ผู้วิจัยอภิปรายโดยแยกประเด็นตามภารกิจที่กรมส่งเสริมการเกษตรได้มอบหมาย ภารกิจหลัก 3 ภารกิจ ดังนี้

ภารกิจที่ 1 การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

ส่วนที่ 1 การทำแผนปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ แบ่งเป็น 3 หัวข้อย่อย ดังนี้

การจัดทำแผนการปฏิบัติงานในการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 91.9 และมีค่าเฉลี่ย 1.93 เรื่อง/เดือน ซึ่งการจัดทำแผนการปฏิบัติงานนี้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานใน

รอบ 1 เดือนและรอบ 1 ปีตามปกติแล้วถูกกำหนดไว้อย่างน้อยเดือนละ 1 เรื่อง แต่จากการศึกษาพบว่า เทคโนโลยีที่สำรวจจากปัญหา ความจำเป็น และความต้องการความรู้ของเกษตรกรนั้นมีความซับซ้อนเกินกว่าที่จะเขียนแผนการปฏิบัติการไว้ก่อน แต่งานของเจ้าหน้าที่เกษตรกรมีมากเกินไปและมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ จึงทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามแผน

ผลการปฏิบัติการได้ตามแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 92.7 และมีค่าเฉลี่ย 1.89 เรื่อง/เดือน ผลการปฏิบัติงานนี้เป็นผลการปฏิบัติงานของของเจ้าหน้าที่เกษตรกรที่ได้ทำไว้ตามแผน พบว่าผลที่ได้ปฏิบัติจริงมีน้อยกว่าแผนที่ได้ตั้งไว้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่เกษตรกรมีภารกิจอื่นๆ เข้ามาโดยไม่ได้ออกหมายนั้นคือ ภารกิจที่มีการฝากมาจากหน่วยงานอื่นจึงทำให้การปฏิบัติงานไม่ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้

กิจกรรมที่มีการปฏิบัติเพิ่มใหม่ (กิจกรรมที่อยู่นอกเหนือจากแผน) มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 67.5 ส่วนผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติจำนวนเฉลี่ย 1.64 เรื่อง/เดือน กิจกรรมที่มีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นใหม่จะเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้วางแผนไว้ ซึ่งได้แก่ กิจกรรมที่ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เข้ามาถ่ายทอด

ส่วนที่ 2 การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของศูนย์บริการฯ แบ่งเป็น 3 หัวข้อย่อยดังนี้

การจัดทำแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 93.5 และมีค่าเฉลี่ย 2.03 เรื่อง/เดือน การจัดทำแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีมีการจัดทำแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากสำรวจปัญหา ความจำเป็น และความต้องการความรู้ของเกษตรกร รวมทั้งโครงการที่ได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อกำหนดความจำเป็นในการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ผลที่ได้ตามแผนการถ่ายทอด มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 90.2 และมีค่าเฉลี่ย 2.01 เรื่อง/เดือน ผลที่ได้ตามแผนการถ่ายทอดเป็นผลการถ่ายทอดจริงตามเรื่องที่ยังวางแผนการถ่ายทอดไว้ พบว่าการถ่ายทอดเทคโนโลยีนั้นผู้สนใจน้อย ไม่มีการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติ อาจมาจากสาเหตุหนึ่งคือเทคโนโลยีนั้นเกษตรกรไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ประกอบกับเทคโนโลยีที่ได้เรียนรู้มานั้นไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Harrar และ Wortman (อ้างโดยศิริรัตน์, 2532 : 45) ว่าการที่เกษตรกรเปลี่ยนแปลงจากการเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การเกษตรรูปแบบใหม่โดยยอมรับเทคโนโลยีทางการเกษตรนั้น 1) ต้องการให้ผลตอบแทนสูงและมีกำไรเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการใช้ดั้งเดิม 2) ต้องการแนะนำและสาธิตให้เข้าใจถึงวิธีการปฏิบัติและต้องเชื่อว่าเกษตรกรสามารถทำได้ 3) ปัจจัยการผลิตสมัยใหม่ต้องมีอยู่ตลอดเวลา และเกษตรกรสามารถหาซื้อได้ในราคาพอสมควร ระบบราคาและตลาดต้องมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมที่มีการปฏิบัติเพิ่มใหม่ (กิจกรรมที่อยู่นอกเหนือจากแผน) มีค่าเฉลี่ย 1.40 เรื่อง/เดือน โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 61.0 กิจกรรมที่มีการปฏิบัติเพิ่มใหม่ กิจกรรมที่เพิ่มขึ้นได้แก่

กิจกรรม (เรื่อง) ที่เกษตรกรต้องการให้ถ่ายทอดให้เฉพาะด้าน และกิจกรรมที่ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ในการถ่ายทอด เป็นต้น

ภารกิจที่ 2 การประชุมเยี่ยมเยือนเกษตรกร

ส่วนที่ 1 ผลการเยี่ยมเกษตรกร

การเยี่ยมเกษตรกรในลักษณะรายบุคคล มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 87.8 และมีค่าเฉลี่ย 31.78 คราวเรือน/เดือน และการเยี่ยมเกษตรกรในลักษณะเป็นกลุ่ม ผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 95.1 และมีค่าเฉลี่ย 18.30 คราวเรือน/เดือน ในที่นี้นับเฉพาะการเยี่ยมเกษตรกรในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบศูนย์ฯ เท่านั้น ปัญหาจากการเยี่ยมเกษตรกรคือเกษตรกรไม่มาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อัจฉา (2528 : บทคัดย่อ) พบว่า ข้อควรปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรคือ เกษตรกรขาดความร่วมมือร่วมใจในการไปรับการถ่ายทอดความรู้จากเกษตรตำบล

ส่วนที่ 2 การประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์

การดำเนินการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ มีผู้ปฏิบัติร้อยละ 91.9 และมีค่าเฉลี่ย 1.77 ครั้ง/ปี พบว่ามีปัญหาคือ คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ไม่ให้ความร่วมมือในการมาประชุม ข้อเสนอในการแก้ไขคือควรให้ค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ บ้างเพื่อเป็นแรงจูงใจในการมาประชุม

ส่วนที่ 3 การจัดเวทีชุมชน

การดำเนินการจัดเวทีชุมชน มีค่าเฉลี่ย 1.53 ครั้ง/ปี โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 69.1 เนื่องจากการจัดเวทีชุมชนต้องอาศัยงบประมาณมาก และเกษตรกรไม่มีเวลาว่างที่ตรงกับเวลาปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือเกษตรกรไม่เห็นความสำคัญและไม่เข้าใจการจัดเวทีชุมชน การแก้ปัญหานี้ควรให้มีการประชาสัมพันธ์ให้กับเกษตรกร ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดเวที

ภารกิจที่ 3 การปฏิบัติงานตามภารกิจ

ส่วนที่ 1 การจัดทำข้อมูลพื้นฐานการเกษตร

เรื่องการจัดทำข้อมูลรายงานภาวะการผลิตด้านพืช มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 91.9 และมีค่าเฉลี่ย 1.19 ครั้ง/ปี ด้านสัตว์ มีผู้ปฏิบัติร้อยละ 57.7 และมีค่าเฉลี่ย 1.18 ครั้ง/ปี ด้านประมง มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 56.1 และมีค่าเฉลี่ย 1.03 ครั้ง/ปี การปรับปรุงข้อมูลพื้นฐานตามแผนพัฒนาตำบล ข้อมูลกายภาพ มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 72.4 และมีค่าเฉลี่ย 1.10 ครั้ง/ปี ข้อมูลชีวภาพ มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 70.7 และมีค่าเฉลี่ย 1.08 ครั้ง/ปี ข้อมูลเศรษฐกิจ มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 73.2 และมีค่าเฉลี่ย 1.10 ครั้ง/ปี และข้อมูลสังคม มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 69.1 และมีค่าเฉลี่ย 1.18 ครั้ง/ปี ในส่วนนี้มีปัญหาที่พบโดยมากคือ การจัดเก็บข้อมูลยังขาดความร่วมมือจากเกษตรกร ข้อมูลที่ให้เป็นที่แจ้งและไม่มีความสนใจในการให้ข้อมูล

เนื่องจากเกษตรกรกลัวว่าจะโดนหักเก็บภาษีเพิ่มเติม และเวลาเจ้าหน้าที่เข้าไปเก็บข้อมูลก็เป็นช่วงเวลาที่เกษตรกรออกไปทำงานจึงทำให้ผลที่ได้ออกมาไม่คึก ประกอบกับบางศูนย์ฯ มีการโอนภารกิจทางด้านนี้ให้กับเจ้าหน้าที่เกษตรประจำอบต. แล้วจึงทำให้เกิดการสับสนในการปฏิบัติงาน เพราะ อบต.บางที่ยังไม่มีเจ้าหน้าที่เกษตร ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯ มีความเห็นว่าควรเร่งบรรจุเจ้าหน้าที่เกษตรประจำอบต.แล้วโอนภารกิจศูนย์ฯ ทั้งหมดให้แก่เจ้าหน้าที่เกษตรประจำอบต. เพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯ มีหน้าที่รับผิดชอบมาก และมีบทบาทหลายบทบาท เช่น เลขาศูนย์ฯ ผู้จัดการฟาร์ม ครัวโรงเรียนเกษตร ซึ่งทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความสับสน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์ศิลป์ (2528 : บทคัดย่อ) พบว่าเกษตรกรตำบลนอกจากจะทำหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรแล้ว ยังมีงานหมอบหมายอื่นๆ อีกหลายอย่าง ซึ่งอาจทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความสับสน และในส่วนของ การขออนุมัติงบประมาณจากอบต.มีขั้นตอนที่น้อยและรวดเร็วกว่าจากกรมฯ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่เกษตรประจำอบต.นั้นยังมีความใกล้ชิดกับเกษตรกรมากกว่ามีผลทำให้เกษตรกรวางใจและกล้าที่จะบอกข้อมูลที่เป็นจริงมากขึ้น

ส่วนที่ 2 การพยากรณ์พืช 19 ชนิด (ข้าว พืชไร่ พืชผัก - ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)

เรื่องการได้รับข้อมูลการพยากรณ์พืช 19 ชนิด มีผู้ไม่ได้รับข้อมูลร้อยละ 48.8 ในเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลการพยากรณ์พืชสู่เกษตรกรผู้ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 56.1 ในเรื่องช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลการพยากรณ์พืชสู่เกษตรกร มีผู้ใช้การติดประกาศเป็นช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลการพยากรณ์พืชสู่เกษตรกร โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 67.5

ส่วนที่ 3 การรายงานการคาดคะเนพืช 8 ชนิด

การรายงานการคาดคะเนพืช 8 ชนิดมีค่าเฉลี่ย 1.23 ครั้ง/ปี โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 71.5 ดำเนินการสำรวจข้อมูลตามแบบรายงานคาดคะเนผลผลิตไม้ผลเศรษฐกิจ จำนวน 8 ชนิด ได้แก่ ลิ้นจี่ ลำไย กาแฟ เงาะ มังคุด ทุเรียน มะม่วง และมะนาว โดยการสำรวจและรายงาน 3 ช่วง คือ ช่วงติดดอก ช่วงติดผลอ่อน และช่วงให้ผลผลิตแล้วส่งให้อำเภอ

ส่วนที่ 4 การเตือนภัย

การได้รับข้อมูลการเตือนภัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีผู้ได้รับร้อยละ 52.8 และข้อมูลที่ได้มีค่าเฉลี่ย 1.32 ครั้ง/ปี เรื่องการเผยแพร่ข้อมูลการเตือนภัยสู่เกษตรกร ที่มีผู้ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 51.2 ในเรื่องช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลการเตือนภัยสู่เกษตรกร มีผู้ใช้การประชุมเป็นช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลการเตือนภัยสู่เกษตรกร โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 72.4

ส่วนที่ 5 การรายงานภาวะและแนวโน้มการเกิดภัยในพื้นที่

การรายงานเกี่ยวกับภาวะและแนวโน้มการเกิดภัยในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 1.19 ครั้ง/ปี โดยที่มีผู้ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 52.0 สาเหตุจากภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นลักษณะเดิมทุกปีจึงมีผู้รายงานน้อย ส่วนวิธีการรายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบพบว่าส่วนใหญ่ใช้หนังสือราชการเป็นวิธีการรายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ โดยที่มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 65.9

จากการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯ ในภารกิจที่ 3 การปฏิบัติงานตามภารกิจในรอบ 1 เดือน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการฝึกอบรมที่เจ้าหน้าที่เกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯ ได้รับมีผลต่อการปฏิบัติงานในภารกิจที่ 3 กล่าวคือ เจ้าหน้าที่เกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯ ที่ได้รับการฝึกอบรมในจำนวนที่น้อยจะมีระดับการปฏิบัติงานน้อยกว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกอบรมในจำนวนที่มาก จากการศึกษายังพบอีกว่าเจ้าหน้าที่เกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการพยากรณ์ การจัดทำข้อมูลภาวะการผลิต และการรายงานภัย ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการปฏิบัติงานดังกล่าว เป็นงานที่ย่างยากซับซ้อน และยังมีระเบียบการในการจัดทำที่ย่างยากซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเลือกปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ต่อผู้บริหารของกรมส่งเสริมการเกษตร ผู้บริหารสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ และผู้บริหารสำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยขอเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

1. จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการพยากรณ์ การจัดทำข้อมูลภาวะการผลิต และการรายงานภัย และในเรื่องการเตือนภัยนั้นมีความยุ่งยากซับซ้อน เพื่อให้การปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน ควรมีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลภาวะการผลิต การรายงานภัย และการพยากรณ์ ตลอดจนพิจารณาลดขั้นตอนการรายงานภัย เพื่อให้การทำงานง่ายขึ้น และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ มีอายุเฉลี่ยมากกว่า 46 ปี เมื่อพิจารณาแล้วเห็นได้ว่าโครงสร้างด้านอัตรากำลังคนของสำนักงานเกษตรอำเภอมีการเปลี่ยนแปลง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรุ่นใหม่ ๆ มีจำนวนน้อย ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดสรรเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรุ่นใหม่ในอัตราที่น้อยลงกว่าในอดีต ซึ่งจะเห็นได้ว่าในอนาคตเมื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรบางส่วนเกษียณอายุการทำงานแล้วมีการจัดสรรอัตรากำลังคนใหม่เข้าไปทดแทนอัตรากำลังคนเดิมนั้นจะประสบปัญหาเรื่องประสิทธิภาพการ

ทำงานกับกำลังคนชุดใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์ด้านการส่งเสริมการเกษตร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการจัดสรรอัตราทดแทนด้านกำลังคนให้มีความสม่ำเสมอเพื่อให้หน่วยงานมีบุคลากรด้านการส่งเสริมการเกษตรที่หลากหลายทั้งทางด้านประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์ด้านความรู้

3. จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ มีความต้องการให้เพิ่มงบประมาณในเขตพื้นที่ และเพิ่มพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาเพิ่มการสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานทุกภารกิจ อย่างต่อเนื่องทุกปี ตลอดจนเพิ่มการสนับสนุนงบประมาณและปัจจัยการผลิตตามแผนการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีคุณภาพกับเกษตรกร

4. จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากในปัจจุบันนี้เจ้าหน้าที่เกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯ ส่วนใหญ่มีระดับขั้นเต็มเพดานแล้วไม่สามารถเพิ่มระดับขั้นอีกได้ จึงทำให้ไม่มีแรงจูงใจในการสร้างผลงาน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบายในการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่เจ้าหน้าที่เกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯ โดยมีการสนับสนุนให้มีโอกาสก้าวหน้าโดยการเพิ่มระดับเพดานขั้นของเกษตรตำบลขึ้นหรือเงินขั้นพิเศษ และนอกจากนี้ควรมีการพิจารณาความดีความชอบที่มากด้วยคุณธรรม โดยเน้นถึงระบบคุณธรรมมากกว่าอุปถัมภ์

5. จากการศึกษาพบว่า อุปสรรคที่ส่งผลต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่รับผิดชอบศูนย์ฯเป็นอย่างยิ่ง คือ ภาระงานที่รับผิดชอบนั้นมีมากเกินไป และยังมีงานที่ฝากมาจากหน่วยงานอื่นอีก จึงทำให้ภาระงานมีมากเกินไปไม่สามารถรับผิดชอบได้ ดังนั้นจึงควรพิจารณาปรับภาระงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีปริมาณพอเหมาะที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถปฏิบัติงานได้เต็มกำลังความสามารถ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีประเมินศักยภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯ เพื่อเป็นการจัดสรรงานทั้งที่มีอยู่ และงานที่จะหมอบหมายใหม่ว่าเกินกำลังการทำงานหรือไม่เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์ฯ ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องบทบาท หน้าที่รับผิดชอบ การเอื้อประโยชน์ในด้านองค์ความรู้ที่ให้แก่เกษตรกร

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เกษตรประจำองค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่องหน้าที่ที่มีต่อศูนย์ฯ เพื่อศึกษาว่ามีการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่รับผิดชอบศูนย์ฯ หรือไม่

4. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการประสานงานระหว่าง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบศูนย์ฯ กับเจ้าหน้าที่เกษตรประจำองค์การบริหารส่วนตำบลว่ามีการประสานงานอย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานศูนย์ฯ

5. การวิจัยในครั้งนี้มีข้อจำกัดทางด้านสถิติ ทำให้การวิจัยไม่สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์บางตัวแปรได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการพิจารณาเลือกใช้สถิติอื่นที่สามารถอธิบายและวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น อาทิ Factor Analysis เป็นต้น เพื่อให้เหมาะสมกับการวิเคราะห์ เพื่อสามารถนำไปอธิบายการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น